

ПАСХАЛНО СЛОВО

„Празнуваме умъртвяването на смъртта,
разрушаването на ада, началото на нов – вечен живот...”
(Пасхален канон, песен седма, втори тропар)

Възлюбени във възкръсналия наш Спасител братя и сестри, чеда на Светата
Православна Църква!

Днес възпяваме Христовото Възкресение и „празнуваме умъртвяването на смъртта, разрушаването на ада, началото на нов – вечен живот...” Сред духовния разпад на нашето съвремие Църквата победно благовести: „смъртта е мъртва”. Тези думи не са поетичен образ, не са религиозна реторика, а истина, извираща от действието и словото на Живия Бог. Богочовекът Христос не само победи и умъртви смъртта. Той я застави да стане утроба на живота, на нов живот, на живот вечен. Смъртта прие Неговото бездиханно тяло, ала се натъкна на Бога и бе умъртвена в самото й леговище, в дъното на ада, рухнал пред силата на Всемогъщия.

Но що е смърт? Според общоприетото днес човешко разбиране – краят на телесния живот, умирането на тялото. Но човекът не е само тяло. Бог е създал човека с душа и тяло, съчетани премъдро в едно същество, надарено с безсмъртие. След падението на прародителите грехът разбива единството между душа и тяло и в този смисъл отваря зловеща рана в самото битие на човека. Тъкмо разкъсването на това единство се нарича смърт – човекът умира, с други думи той престава да бъде неразривен съюз между душа и тяло, престава да бъде той самият – такъв, какъвто е бил създаден от Бога в шестия творчески ден. Така че смъртта не е просто край на телесния живот и връщане на тялото в земята. Смъртта е противоестествено разпадане на човешката природа, вследствие на което тялото на човека изтлява, а душата му потъва в тъмата на ада. Така смъртта разделя това, което Бог е съчетал. Ето защо смъртта е наистина страшна. А ние, подобно на езичниците, се боим от смъртта най-вече в нейното биологично измерение, защото тя внезапно, или пък дълго и мъчително прекъсва живота на тялото. Боим се ние от смъртта, може би защото не сме се избавили

от стаената в маловерието ни нехристиянска вяра, че смъртта е по-силна от всичко живо.

Но ето че Богочовекът обърна оръжието на смъртта срещу самата нея и чрез смъртта Си срази смъртта. Възкръсналият Христос направи разчовечения от смъртта човек годен отново да стане човек и нещо много повече – призова го да стане бог по благодат. Христос Бог се спусна до глъбините на ада, разруши го и възкръсна, за да възкреси и ония, които са Христови (срв. 1 Кор. 15:23), за да им дари нов живот, живот вечен. Да, и Христовите чедата минават през дверите на телесната смърт като всички люде. Но за тия, които умират в Христа, смъртта не е страховита бездна, а раждане за нов живот, завръщане в дома на Отца, в който Христовият човек, новият човек ще влезе радостно в пълнотата на своята обновена природа след възкресението на мъртвите. Ето че от край смъртта става начало. Неслучайно древните християни са празнували смъртта на мъчениците като раждане за нов живот във вечността. След смъртта и възкресението на Богочовека гробът не е мрачен, защото Господ го осия с несътворена светлина; гробът не всява страх и ужас, защото е не край на живота, а раждане и начало на вечен живот с Христос и в Христос; гробът не е *последното* място на земното ни изгнание, а последна врата *по* пътя към небесното отечество. Различието между смъртта до Христовото Възкресение и смъртта подир него е подобно на различието между неугасим пожар и пламък на свещ – по думите на светител Николай Сръбски. От проклятие за човешкия род умъртвената от Богочовека смърт става за чедата Му врата към възкресението и живота. Чедата на Христа са чедата на живота, защото Христос и животът едно са. Чедата на Христа са чедата на възкресението, защото Христос и възкресението едно са. Всеки, който с права вяра, с открито сърце, с искрено себеотрицание идва при Христос, се изпълва с Неговия богочовешки живот, с новия, с вечния живот.

А защо със себеотрицание? Защото без него вярата остава безплодна, сърцето се втвърдява и човек лесно отпада от новия живот в Христос. „Ако житното зърно, паднало в земята, не умре, остава си само” – казва Спасителят (Иоан 12:24). Ако човекът не умре за своя егоцентризм, ако остане затворен в себе си като самотното пшеничено зърно, ако предпочете своята мнима самодостатъчност, самодоволството си, той избира не началото на живота, а началото на смъртта, защото всяко едно същество, всяко едно съществуване – от пшеничното зърно до човека – неизбежно умира, ако остане напълно затворено в самото себе си. И продължава Христос Бог:

„Ако ли [пшеничното зърно] умре, принася много плод” (Иоан 12:24). Само ако се пожертва, зърното се оплодява и обезсмъртява. Само ако пререже корена на себелюбието си с огневидния меч на благодатта, човекът може да достигне до логоса, до смисъла на собственото си съществуване. Само чрез светоевангелска любов към Бога към другия, към ближния човекът може да встъпи в новия, във вечния живот и да даде плод, благоухаещ плод от свети и неумиращи мисли, неумиращи чувства, неумиращи дела. Благословен и преблагословен да бъде Победителят на смъртта, нашият Възкресител и Спасител, въплътеният Син Божий, Богочовекът Христос, на Когото заедно с Неговия безначален Отец и с Пресветия Благ и Животворящ Дух подобава слава, чест и поклонение сега и всякога, и във вечни векове! Амин.

Христос воскрес! Воистинну воскрес!

Пасха Господня, 2013 г.

†Триадицкий епископ Фотий